

14 martie 2018

CDO nr. 184

HOTĂRÎRE

privind audierile publice pe marginea subiectului:

**”Respectarea demnității și integrității ființei umane în domeniul ocrotirii sănătății.
Garantarea accesibilității și a echității în ceea ce privește accesul la serviciile medicale sau
drepturile individuale”**

În conformitate cu articolele 22 și 49¹ din Regulamentul Parlamentului, Comisia drepturile omului și relații interetnice adoptă prezenta hotărîre.

Art.1. – Se ia act de rapoartele: dlui Boris GÎLCĂ, Secretar General de Stat al Ministerului Sănătății, Protecției Sociale și Familiei; dlui Anatol MUNTEANU, Secretar General de Stat al Ministerului Justiției; dlui Aureliu SUHAN, Director-interimar al Departamentului Instituțiilor Penitenciare; dlui Dumitru PARFENTIEV, Director general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină; dlui Mihail LUPU, Vice-director al Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale; de informația prezentată de dl Mihail COTOROBAI, Avocat al Poporului; dl Ian FELDMAN, Președinte al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității; dl Iurie GARABA, adjunct al Procurorului General, precum și de opiniile deputaților Comisiei drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului Republicii Moldova.

Art.2. – Membrii Comisiei au fost informați despre problemele implementării legislației în domeniul protecției drepturilor pacientului și a modului de aplicare a prevederilor Legii cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului, nr. 263-XVI din 27.10.2005, a Legii cu privire la exercitarea profesiei de medic, nr. 264-XVI din 27.10.2005 și a Hotărîrii Guvernului nr. 192 din 24.03.2017 cu privire la aprobarea Codului deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului, precum și asupra angajamentelor Republicii Moldova asumate în fața Organizației Națiunilor Unite, a Consiliului European și Organizației Mondiale a Sănătății privind protecția drepturilor pacientului la ocrotirea sănătății; despre cazurile de discriminare în procesul de prestare a serviciilor de asistență medicală, etc.

Art.3. – Comisia constată apariția unor deficiențe în procesul de implementare a legislației nominalizate, ce se datorează mai multor factori, inclusiv lipsei acute de cadre medicale, în special în mediul rural și instituțiile penitenciare ca urmare a exodului specialiștilor; infrastructura și starea sanitaro-igienică nesatisfăcătoare a instituțiilor medicale; echipamentul medical depășit și dotarea tehnico-materială insuficientă, acestea fiind condițiile care duc la scăderea accesului populației la servicii medicale calitative și demotivarea personalului medical care, în condiții grele de muncă, surmenaj și remunerare insuficientă, părăsește sistemul sănătății.

Art.4. – Guvernul:

- va executa observațiile finale pe marginea celui de-al treilea Raport periodic al Republicii Moldova privind implementarea Pactului Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale

și Culturale prezentat Comitetului ONU pentru Drepturile Economice Sociale și Culturale, adoptate în cadrul reuniunii a 78-a, desfășurată la 6 octombrie 2017 la Geneva;

- va implementa prevederile Legii cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului, nr.263-XVI din 27.10.2005 și va asigura respectarea demnității ființei umane prin prisma realizării drepturilor pacientului;

- va aloca resursele financiare necesare pentru implementarea Programului național de dezvoltare a asistenței medicale de urgență pentru anii 2016-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1238 din 11.11.2016 și va îndeplini obiectivele incluse în Program;

- va dezvolta cadrul relevant de politici publice și reglementări pentru a îmbunătăți mecanismul de supraveghere a recomandărilor internaționale privind drepturile omului;

- va asigura în totalitate realizarea celor 14 drepturi definite în Carta Europeană a Drepturilor Pacienților;

- va include deținuții în categoria persoanelor asigurate medical alături de celelalte categorii de persoane aflate la întreținerea statului;

- va soluționa problema discriminării cu care se confruntă persoanele și grupurile defavorizate și marginalizate, în special persoanele de etnie romă, persoanele cu dizabilități, persoanele ce trăiesc cu HIV/SIDA, deținuții, refugiații și solicitanții de azil în accesul la servicii de sănătate și va sensibiliza lucrătorii medicali cu privire la nevoile speciale ale acestor persoane;

- va asigura excluderea perceperii taxelor pentru intervențiile de acordare a asistenței medicale de urgență în instituțiile penitenciare;

- va asigura că procesul de optimizare a instituțiilor medicale nu limitează accesibilitatea fizică și financiară a serviciilor de sănătate, în special în rândul persoanelor cu dizabilități, a persoanelor în etate și a celor care locuiesc în zonele rurale;

- va înlătura provocările cu care se confruntă în prezent sectorul ocrotirii sănătății, axându-se pe respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;

- va dezvolta serviciile medicale de calitate pentru persoanele private de libertate, echivalente cu cele prestate în sistemul public de sănătate;

- va implementa politicile naționale și angajamentele asumate față de organismele internaționale, în vederea descurajării fenomenelor de discriminare și rele tratamente a pacienților în instituțiile medico-sanitare, și pentru combaterea acestora;

- va defini și va prezenta, în cel mai scurt timp posibil, soluții practice, concrete și reale pentru depășirea problemelor sistemice în instituțiile medico-sanitare, care asigură servicii de ocrotire a sănătății, astfel încât să fie garantate accesibilitatea și echitatea în ceea ce privește accesul la serviciile medicale și drepturile individuale;

- va transfera serviciile de asistență medicală din cadrul Departamentului Instituțiilor Penitenciare către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, inclusiv va asigura finanțarea acestei reorganizări;

- va identifica modalități eficiente de motivare și menținere în serviciu a personalului medical din unitățile medicale din penitenciare, precum și din Spitalul-penitenciar;

- va informa Comisia drepturile omului și relații interetnice, până pe data de 01 iunie 2018, despre realizarea prezentei hotărâri.

Art.5. – Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale:

- va executa Hotărârea Guvernului nr. 192 din 24.03.2017, cu privire la aprobarea Codului deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului, prin care este exprimată adeziunea lucrătorilor medicali și a farmaciștilor la Declarația Universală a Drepturilor Omului, la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, precum și la alte tratate și convenții internaționale la care Republica Moldova este parte;

- va implementa Hotărârea Guvernului privind aprobarea Programului național de dezvoltare a asistenței medicale de urgență pentru anii 2016-2020, prezentând Guvernului anual, până la data de 20 a lunii ce urmează după anul gestionar, informația generalizată privind măsurile realizate;

- va realiza prevederile Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală și Normelor metodologice de aplicare a acestuia în anul respectiv;
- va asigura conlucrarea eficientă dintre serviciile Asistență Medicală Urgență, Asistență Medicală Primară și Asistență Medicală Spitalicească;
- va efectua control periodic privind respectarea/implementarea de către cadrele medicale și managerii instituțiilor medico-sanitare publice a actelor normative în vigoare din domeniul sănătății (legi, ordine, regulamente, protocoale clinice);
- va revizui indicatorii de performanță profesională individuală a lucrătorilor medicali, cu includerea în lista indicatorilor de performanță a principiilor de conduită conform Codului deontologic al lucrătorului medical și farmacistului;
- va crea un mecanism de evaluare a calității serviciilor medicale prestate, bazat pe respectarea drepturilor pacientului, cu stabilirea unor indicatori de măsurare a acțiunilor întreprinse și a rezultatului calității actului medical;
- va dezvolta politici de sănătate care să răspundă nevoilor pacienților cu boli terminale sau limitatoare de viață, care să asigure integrarea îngrijirilor paliative în sistemul de sănătate la toate nivelele;
- va depune efort pentru creșterea șanselor de supraviețuire a pacienților prin reducerea ratei deceselor, a costurilor de asistență medicală și a diminuării suferinței umane;
- va supraveghea respectarea dreptului la securitatea vieții personale, integritatea fizică, psihică și morală, prin asigurarea discreției în timpul acordării serviciilor de sănătate;
- va realiza dreptul la atitudine respectuoasă și umană față de pacienți, indiferent de vârstă, sex, apartenență etnică, statut socio-economic, convingeri politice și religioase;
- va asigura un mecanism independent de soluționare a plângerilor pentru pacienții din toate spitalele de psihiatrie și instituțiile rezidențiale psiho-neurologice, precum și pentru familiile acestora;
- va întreprinde măsuri urgente pentru a îmbunătăți condițiile materiale, inclusiv de alimentație și igienă, în toate spitalele psihiatrice și instituțiile rezidențiale psiho-neurologice;
- va asigura realizarea drepturilor procesuale, care oferă un grad sporit de protecție contra malpraxisului medical:
 - a) dreptul la asistența avocatului sau a unui alt reprezentant în scopul protecției intereselor sale, în eventualitatea unui litigiu cu instituția medicală;
 - b) dreptul la informație privind rezultatele examinării plângerilor, petițiilor și solicitărilor;
 - c) dreptul la atacare, pe cale extrajudiciară și judiciară, a acțiunilor lucrătorilor medicali și ale altor prestatori ai serviciilor de sănătate, precum și a funcționarilor responsabili de garantarea asistenței medicale și a serviciilor aferente;
 - d) dreptul la despăgubirea daunelor aduse sănătății;
- va crea un organ independent de expertiză profesională medicală care să examineze cererile sau reclamațiile pacienților, în mod obiectiv;
- va elabora curriculumul și va iniția cursuri de instruire inițială și continuă în domeniul legislației medicale și drepturilor omului pentru personalul medical în vederea respectării drepturilor pacienților în cadrul realizării actului medical;
- va asigura instruirea personalului medical din Instituțiile Penitenciare în materie de profil, conform rigorilor stabilite de legislație;
- va intensifica eforturile pentru angajarea unui număr adecvat de personal medical calificat în instituțiile penitenciare, inclusiv prin dezvoltarea sistemului motivațional pentru activitate în locurile de detenție;
- va elabora standardele de acreditare pentru serviciile medicale din locurile de detenție, precum și pachetul minim de servicii medicale și sociale acordate deținuților.

Art.6. – Compania Națională de Asigurări în Medicină:

- va informa asupra serviciilor medicale gratuite indicate în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală;
- va monitoriza asupra realizării dreptului la atitudine respectuoasă și umană din partea prestatorului de servicii de sănătate, drept care trebuie să fie o normă mutuală pentru toți lucrătorii medicali;
- va asigura dreptul pacientului de apelare și informare în termeni rezonabili asupra dificultăților și impedimentelor întâlnite, privind serviciile Companiei Naționale de Asigurări în Medicină;
- va asigura transparența gestionării mijloacelor contractate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală în comun cu prestatorii de servicii medicale, prin plasare de informații pe paginile web oficiale și mijloacele mass-media;
- va organiza, inclusiv prin agențiile sale teritoriale, apărarea intereselor persoanelor asigurate privind respectarea de către prestatorii de servicii medicale a clauzelor contractelor de prestare a serviciilor medicale, conform legislației în vigoare.

Art.7. – Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale:

- va revizui cadrul normativ cu privire la verificarea periodică a dispozitivelor medicale puse în funcțiune și aflate în dotarea instituțiilor medicale și ajustarea la standardele internaționale;
- va menține un nivel ridicat al performanțelor și securității dispozitivelor medicale aflate în utilizare în rețelele sanitare din întreaga țară, indiferent de natura proprietății asupra acestora, precum și certificarea lor;
- va evalua cu maximă exigență unitățile tehnico-medicale prestatoare de servicii în domeniul dispozitivelor medicale, pentru ca toate serviciile acordate de orice fel, precum și cele de reparare-întreținere a dispozitivelor medicale să se desfășoare calitativ și în termen optim;
- va supraveghea calitatea medicamentelor autohtone și de import și va efectua expertiza documentației analitico-normative, care este prezentată cu scop de înregistrare a medicamentelor în Republica Moldova;
- va coordona procesul de expertiză și autorizare a medicamentelor și va supraveghea desfășurarea studiilor clinice;
- va verifica și monitoriza activitatea farmaceutică desfășurată în cadrul întreprinderilor și instituțiilor farmaceutice;
- va asigura accesul profesioniștilor din domeniul sănătății, industria farmaceutică, al pacienților și publicului larg la informații utile și corecte privind medicamentele autorizate de punere pe piață în Republica Moldova.

Art.8. – Ministerul Justiției:

- va intensifica eforturile pentru a îmbunătăți serviciile de asistență medicală din instituțiile penitenciare, inclusiv prin angajarea unui număr adecvat de personal medical calificat care să beneficieze de instruire referitoare la Manualul privind investigarea și documentarea eficientă a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante (Protocolul de la Istanbul);
- va institui și va asigura implementarea regulilor pentru a facilita solicitările de asistență medicală privată din partea deținuților și îndreptările la serviciile specialiștilor din afară și va asigura acomodarea cu referire la necesitățile deținuților cu dizabilități în mediul penitenciar;
- va supune procedurii de evaluare în scopul de acreditare a instituțiilor medico-sanitare subordonate, în baza standardelor elaborate de MSMPS;;
- va îmbunătăți condițiile materiale, inclusiv prin renovarea și dotarea încăperilor pacienților aflați în detenție;
- va asigura pacienții aflați în detenție cu alimente și medicamente adecvate și suficiente;
- va asigura planuri de tratament individualizate și medicamente pentru pacienții cu boli psiho-neurologice, inclusiv medicamente anti-psihotice;

- va separa deținuții sănătoși de cei care suferă de tuberculoză activă în toate locurile de detenție;
- va acorda asistență medicală specializată deținuților care suferă de tuberculoză activă și multi-drog rezistentă și le va asigura ventilare adecvată;
- va institui măsuri corespunzătoare pentru prevenirea și controlul eficient a răspândirii în continuare a HIV în instituțiile penitenciare;
- va adopta o abordare sensibilă la gen și va satisface necesitățile de servicii medicale și igienă personală a femeilor din sistemul penitenciar, în conformitate cu standardele internaționale.

Art.9. – Se recomandă Consiliului Superior al Magistraturii:

- să examineze în termeni optimi demersurile privind eliberarea persoanelor condamnate pe motiv de boală;
- să organizeze cursuri de instruire pentru judecători privind respectarea drepturilor pacienților.

Art.10. – Se recomandă Procuraturii Generale:

- să investigheze cazurile de erori profesionale săvârșite în exercitarea actului medical sau medico-farmaceutic, generatoare de prejudicii asupra pacientului, implicând răspunderea civilă a personalului medical și a furnizorului de servicii și produse medicale, sanitare și farmaceutice;
- să asigure promptitudine în procesul de efectuare a acțiunilor de urmărire penală și a expertizelor medico-legale, care ar confirma culpa medicilor în cazurile de malpraxis;
- să reacționeze legal urgent la cazurile de încălcare din neglijență a regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale, soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (*art.213 Cod penal*);
- să organizeze cursuri de instruire pentru procurori privind respectarea drepturilor pacienților.

Art. 11. - Se recomandă Avocatului Poporului:

- să se autosesizeze pe marginea cazurilor de relevanță ce țin de intimidarea drepturilor pacientului, beneficiari ai serviciilor medicale, ca urmare a interferenței cu sistemul de sănătate;
- să monitorizeze modul în care autoritățile publice aplică legislația în domeniul ocrotirii sănătății, respectării drepturilor pacientului, precum și a altor domenii conexe;
- să informeze asupra cazurilor de nerespectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în domeniile nominalizate;
- să analizeze datele cu privire la încălcarea drepturilor pacientului și să remită propuneri autorităților publice centrale și locale obiecții și propuneri cu referire la asigurarea drepturilor pacienților;
- să identifice căi de informare a populației asupra celor 14 drepturi definite de Carta Europeană a Drepturilor Pacientului, în colaborare cu societatea civilă și cu mijloacele de informare în masă, în felul acesta cetățenii vor mai inițiați în domeniul drepturilor pacientului.

Art.12. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

Vladimir ȚURCAN,
Președintele Comisiei